Järjestöjen sote- ja maakuntapäivä 14.9.2018

Ajankohtaiskatsaus valmistelun etenemiseen ja viestit järjestökentälle

Maakuntajohtaja Tapani Mattilan tervehdys: Millaista maakuntaa olemme yhdessä rakentamassa?

Keskustelua:

Järjestämissuunnitelma tulee todennäköisesti vielä useille kierroksille ennen kuin sen menee maakuntavaltuuston käsittelyyn. Jatkossa kun valmistelu etenee, järjestämissuunnitelman kommentoinnin lisäksi on hyvä päästä järjestöjen substanssiperustaisen asiantuntijuuden konkreettisen hyödyntämiseen. Erilaiset substanssiverkostot ovat hyvä keino tiivistää järjestöjen mukanaoloa valmistelussa. Vuoropuhelua on mahdollista tiivistää eri tavoin, esim. valmistelijat voivat olla mukana näissä verkostoissa joko substanssiperusteisesti tai teemoittain.

ICT: miten parannetaan asiakkaiden ja asukkaiden tiedonsaantia? ICT:tä kehitetään asiakaslähtöisesti ja työ on käynnissä. Huolena on se, kuinka valmiita järjestelmät ovat siinä vaiheessa, kun maakunta aloittaa.

Asiakas- ja palveluohjaukseen luodaan yhteisiä pelisääntöjä ja työn alla on tehdä sellainen järjestelmä, joka ottaa huomioon erilaisten ihmisten tilanteet. Palvelupolut palastellaan pienempiin moduuleihin, joiden avulla pystytään luomaan yksilöllisiä asiakaspolkuja asiakkaan tarpeen pohjalta. Tähän kokonaisuuteen liittyy myös KAAPO.

Viestintä halutaan pitää korkealla tasolla.

Miten valmistelussa osataan ottaa sopivasti mukaan esim. eläkeläisjärjestöt? Siihen asti, kun maakunnallista vanhusneuvostoa ei vielä ole, miten otetaan huomioon eläkeläisjärjestöt?

Kansalainen saa asiakassetelin, jolla valitsee listautuneiden palveluntuottajien joukosta. Jos asiakas ei itse osaa tehdä valintaa, auttaa sen tekemisessä palveluohjaus.

Nuoret ovat iso ryhmä, jotka ovat tulevaisuuden palvelujen käyttäjiä. Miten osallistetaan enemmän nuoria prosessiin ja miten tavoitetaan nuoret heille sopivalla tavalla? Sähköinen asiointi on tuonut paljon ajasta riippumatonta osallistumisen ja vaikuttamisen väyliä. Keväällä tehdyissä kuntakierroksissa on ollut mukana useissa kunnissa nuorisovaltuuston edustajia.

Projektipäällikkö Pirjo Peräaho, KS 20201 -projekti: Valmistelun eteneminen valtakunnan ja maakunnan tasolla.

Järjestämissuunnitelma tulee seuraavan kerran kommentointiin viimeistään alkuvuonna ja se on merkittävä paikka järjestöille vaikuttaa valmisteluun. Poliittiset päätökset tehdään vasta vuoden 2019 elokuun jälkeen, kun maakuntavaltuusto on aloittanut toimintansa (mikäli lait hyväksytään). Kannattaa myös seurata, mitä kuntatasolla tapahtuu. Tietojohtamiseen halutaan satsata.

Miten järjestöt haluavat olla mukana valmistelussa? Suunnitelmia olisi helpompi kommentoida yhdessä substanssiperustaisesti. Verkostoja tulee koota ja aktivoida sekä vahvistaa vuoropuhelua vastuuvalmistelijoiden kanssa. Vaikuttavuuden lisääminen yhteistyössä olisi hyvä lähestymistapa valmisteluteemoihin/asioihin. Hyvinvoinnin edistäminen, joka jää kuntiin ja myös maakuntiin: huolena, että raja/yhdyspintoja ei määritellä riittävästi ja järjestöjen toimintaedellytykset heikkenevät. Järjestöjen ei tarvitse lukkiutua joko vain kuntaan tai maakuntaan, vaan järjestöjen rooli kummankin yhdyspinnoilla on tärkeä. Esim. kuntien hyvinvointikertomukset hyvä paikka järjestöille vaikuttaa kuntatasolla hyte-työhön.

Kannusteet ja sanktiot: sote-keskuksille tulee indikaattorit. Onnistumisen ja epäonnistumisen palkitseminen tai sanktioiminen yhdessä. Riippumatta siitä, kuka on palveluntuottaja, kun yhdessä laaditaan järjestämissuunnitelma ja maakunnan kokonaisuutta, jotta se hyvä työ ei mene hukkaan, täytyy olla hyvät keinot ja välineet varmistaa, että kaikki toimijaosapuolet hoitavat omat roolinsa.

Miten luodaan sellainen älykäs tietojärjestelmä, jolla saadaan tietoa myös ilkeistä ongelmista ja nähdään tilanne kokonaisvaltaisesti. Tulevaisuusorientaatio, moninäkökulmainen asiakkaan tilanteen tutkailu. Meidän on totuttava siihen, ettei voida tuijottaa yhtä mittaria, vaan tarkasteltava laajasti koko kokonaisuutta.

Aistivammajärjestöillä olisi tarvetta verkostoitua ja ovat mielellään mukana valmistelussa. Tietyt ryhmät voivat jäädä esim. digitalisaation avulla tehdystä viestinnästä ulkopuolelle. ICT:ssä tulee ottaa huomioon esteettömyys.

Asiakas, ja ihminen, täytyy olla uudistuksen keskiössä: millaiseen ihmiskuvaan valmistelu pohjaa?

Selvityshenkilö Tuija Braxin loppuraportin sanoma järjestöille, maakunnalle ja kunnille

Järjestöjen muutosagentti Anne Astikainen: Braxin loppuraportin nostoja ja toimenpide-esityksiä maakunnalle ja järjestöille.

KS 2021 -vastuuvalmistelija Mikael Palola: Järjestäjän näkökulma palveluiden ja järjestölähtöisen hyte-toiminnan rajapinnoista uudessa maakunnassa

Keskustelua:

Yhdyspintojen toimivuudella ratkaistaan uudistuksen onnistuminen. Täytyy tehdä yhdessä, millaisen yhdyspintasopimuksen maakunta ja kunta tekevät, jotta verkostot ja yhteistyö järjestöjen kanssa säilyvät?

Valmistelu ja tuleva maakunta haluaa tukeutua järjestökenttään, sen asiantuntijuuteen, tiedon tuomiseen ja viemiseen ja sparraukseen jäsentensä/kohderyhmänsä osalta. Vaikea kysymys on se, milloin sama järjestö/yhdyshenkilö on meidän sparraajana ilman etuhäntää kainalossa ja milloin edunvalvonnan lobbarina? Harvinaisissa sairauksissa järjestöillä on nimenomaan asiantuntijuutta, mutta voi olla myös palvelutuotantoa (esim. Kuurosokeat), mutta organisaatio on eriytetty. Työntekijät ovat hyvin varovaisia, etteivät tuo kohotetusti omaa häntää ylös vaan koko ihmisryhmää koskevaa asiantuntijatietoa. Tätä on mietitty järjestöissä. Eläkeläisjärjestöt täysin itsenäisiä, joilla ei ole palveluntuotannon intressejä vaan ovat hyte-toimijoita. Jos järjestöissä toimintaa pyöritetään +-0-logiikalla, niin ei ole realistista, että järjestö toimisi isojen yksityisten palveluntuottajien kilpailijana. Järjestöjen toiminnan kirjon ja erityisyyden huomioimista ei saa hukata valmistelussa. Järjestöille tulee nyt uusi raja, joka pitää oppia tunnistamaan ja vetämään. Voidaanko löytää valmistelussa alueet, joissa voimme toimia yhteisin intressein? Kiinnittyminen tiettyihin ydinasiakasryhmiin ja heidän intresseihin? Järjestöjen täytyy hyvin pienillä resursseilla toimia, ja silti tilaajat vaativat korkeaa laatua. On siis turha huoli, että järjestöt toimisivat valmistelussa oma etuhäntä kainalossa. Järjestöt joutuvat jatkossa miettimään roolitustaan tarkemmin. Ei ole järkevää, että maakunnalla on hallussaan kaikki spesiaalialat, eikä ole järkevää, että maakunta tuottaa kaikkea sitä vertaistoimintaa, jota järjestöt tekevät.

Onko paikallisen järjestötoiminnan kannalta hyvä se, että maakunta tukee niitä vai olisiko niin, että järjestöillä, joilla on maakunnallisen tason toimintaa, olisivat maakunnan tasolla ja yksittäinen yhdistys kunnan tasolla?

Onko uudistuksessa hävinnyt kuntalainen? Nyt puhutaan vaan maakunnan asukkaista ja asiakkaista. Paikallistason järjestötoiminta ensiarvoisen tärkeää kuntalaisille.

Järjestämissuunnitelmassa määritellään myös, miten palveluntuottajia velvoitetaan tekemään yhteistyötä järjestöjen kanssa. Tätä määrittelytyötä on myös tehtävä yhdessä.

Tärkeää on, että asiakas saa myös järjestöjen tuottamaa vertaistukea ja muuta toimintaa huolimatta siitä, kuka palvelun tuottajana on.

Maakunnan ja järjestöjen yhteinen hyvinvointityö. Kaksi työpajaa.

1. Asiakas- ja palveluohjaus järjestölähtöisiin hyte-toimintoihin. Työpajan vetäjänä Anu Pihl.

Työpajassa käydään läpi asiakas- ja palveluohjausta erityisesti järjestölähtöisten hyte-toimintojen piiriin.

Kuinka varmistetaan se, että palveluissa osataan jatkossa ohjata asiakkaita myös näiden toimintojen piiriin?

Mistä kenenkin tulee huolehtia ja missä vaiheessa?

- Miten hyödynnetään puolin ja toisin asiantuntijuutta
- Järjestöjen tarjoama etu: palvelut eivät ole kiinni henkilötunnuksen antamisesta ja kun julkinen ei pysty tarjoamaan palvelua, niin järjestöt voivat ottaa koppia asiakkaasta > edellyttää, että julkisella puolella on tietoa järjestöjen toiminnoista
- Mistä viranhaltija löytää järjestöjen tiedon? Maakunta ylläpitänee rekisteriä palveluista, jolloin luontevaa olisi se, että maakunta ylläpitäisi järjestöjen tietojakin palveluiden osalta.
- Osaksi kirjaamista tulee myös järjestöjen toiminta, johon asiakas osallistuu tai tarjota rutiininomaisesti järjestöjen tarjoamaa tukea/palvelua/toimintaa
- Myös asiakassuunnitelma voi ohjata siihen, että on huomioitu myös järjestöjen toiminta
- Järjestöjen osaamista arvostettava nykyistä enemmän
- Tiedonjakaminen on edelleen haasteellista

Pajojen tavoiteltavana lopputuotoksena on lupaus siitä, miten maakunnan ja järjestöjen yhteinen hyte-työ jatkuu. Työpajoja on tulossa jatkossa enemmän.

Anun lupaus:

- työskentelyä jatketaan syvemmälle ja järjestöjä kutsutaan palvelupoluttain/substanssikohtaisesti valmisteluun

2. Maakunnallisen hyte-suunnitelman rakentaminen. Työpajan vetäjänä Nina Peränen.

Miten hyvinvointityö näyttäytyy nyt maakunnassa. Onko osallistumismahdollisuuksia? Onko toiveita ja ehdotuksia?

Ninan koonti:

- Mikä on hyte-työ? Kirkastettava
- Näyttäytyy myös, että kunnat eivät kerro onko hyvinvointiryhmiä ja kertomusta > pitää tulla julkiseksi
- Hytekoordinaattorit kuntiin

- Järjestöt tekevät jo nyt vahvasti
- Elinvoima korostuu kunnissa hyten jäädessä varjoon
- Järjestöjä pitää kutsua mukaan ja osoittaa yhteistyön paikkoja

Työskentelyn tuotokset:

- Hajanaiselta, ei tiedä osallistumismahdollisuuksia
- Tietoisuutta tarpeen lisätä: tiedottaminen, viestintä
- Kunnissa painopiste saattaa olla elinvoimassa eikä sen ja hyte-työn liittymäpintaa nähdä
- Missä kunnissa on hyte-ryhmät ja onko järjestöedustuksia eli ei ole tietoa tai ei tiedä mistä etsiä esim. tällä hetkellä
- Maakunnallinen työ > osallistumismahdollisuus? mitkä mahdollisuudet tällä hetkellä? Ei tietoa
- Sote- ja hytetoiminnan yhdyspinnalla toimivana järjestönä hämmentävä tilanne
- Toive: yhdyspinnassa olevien/toimivien järjestöjen huomioiminen/kuuleminen/mukaanottaminen
- Liikkumisen ja osallistumisen vapaus, tulkkipalvelu, kuljetuspalvelu, jos ei tulkkia, ei voi osallistua
- Hyte-koordinaattorit kuntiin ja maakuntaan
- Jatkossa järjestöt kutsuttaisiin mukaan maakunnallisen hyte-työn suunnitteluun > ”Hyte-foorumi” (vrt. osallisuusfoorumi)
- Eläkeläisjärjestöjen toiminta on katsottava sellaisenaan hyte-työksi ja se koskee Keski-Suomessa n. 15 000 ihmistä. Eläkeläisjärjestöillä on paljon auttavaa vapaaehtoistoimintaa, joka kohdistuu paljolti vanhusten elämäntilanteen parantamiseen. Eläkeläisjärjestöt toimivat sekä maakunnallisella (valtakunnallisen järjestöjen piirit) että kuntatasolla.
- Kannustetaanko kansalaisia miettimään omaa paikkaansa hyte-muutoksissa? Miten voin itse edesauttaa ja vaikuttaa?
- Osallistumismahdollisuuksien tukeminen myös maakuntarajojen yli, pienet vammaisryhmät ja vertaistuki
- Yleishyödylliset järjestöt mahdollistavat osallisuuden omaehtoista mahdollisuuksien kautta hyteä
- Yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien ja niiden kehittäminen: esteettömyys, saavutettavuus
- Hyte-työhön synnytettävä aito monitoimijainen ja -ammatillinen toimintamalli

Kuinka järjestöiltä ja kansalaisilta saadaan entistä paremmin kokemustietoa virallisen tilastotiedon rinnalle?

Nina koonti:

- Jalkautumalla sinne, missä ihmiset ovat
- Millä mitataan kokemustietoa?
- Järjestöillä on jo kattavia tilastotietoja, joita tulee hyödyntää
- Erilaiset tapahtumat, raadit, kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen

Työskentelyn tuotokset:

- Miten hyödynnetään palveluista saatavaa tietoa? (kohtaamiset!)
- Kyselyt, keskustelutilaisuus esim. MSL:n Penkkikahvila-menetelmä, järjestöedustus hyte-ryhmässä
- Erilaisten tapahtumien hyödyntäminen, yksinkertaiset asiat /teemat voivat tuottaa hyvinvointia tai pahoinvointia asukkaille, jotka vaativat pienen satsauksen
- Jalkautuminen päiväkotiin, kouluun, neuvolaan, asuinalueille jne. > sinne missä kansalaiset/kuntalaiset ovat
- Olemassa olevien järjestöverkostojen hyödyntäminen, kohdennetut (subst.) keskustelufoorumit

- Vaatii myös järjestöjen aktiivisuutta ja ymmärrystä tästä roolista > aktiivisuutta ja halua tuoda jäsenten kokemuksia esille
- Asukasraadit, asiakaskyselyt, ”äänettömien”, itsensä hylkäämien ihmisten ja heidän kanssaan töitä tekevien työntekijöiden kuuleminen -kartoittaminen
- Asiakkaat hukassa kun netissä on jo niin paljon tietoa, kyselyt saattavat olla monimutkaisia, pitäisi pystyä rajaamaan
- Vastaamatta jättäminen vääristää tuloksia > esim. aistivammaiset: kielimaailman tunnistaminen ja selkokielisyys, henkilökohtainen kohtaaminen ja aluefoorumit (tulkit!, kuljetuspalvelu)
- Neuvonta ja ohjaus > tarvitaan mittareita
- Millä mitataan? Mittareiden luominen tärkeää
- Oppilaitosyhteistyö, mukaan hyte-yhteistyöhön ja -kumppanuuteen, tutkimus (jyu)
- Kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen, kohtaamiset
- Valtakunnallisilla eläkeläisjärjestöillä on kattavat vuotuiset tilastotiedot yli 300 000 jäsenensä liikunta-, kulttuuri, auttava vapaaehtoistoiminta, koulutus ym. hyte-toiminnasta. Samat tiedot ovat saatavissa maakunta- ja kuntakohtaisesti. On suositeltavaa perustaa maakunnan puitteissa yhteinen järjestöasianneuvottelukunta (viite järjestämissuunnitelma versio 1), jossa tietoja voidaan käsitellä ja koota.

Mikä on minun/ järjestöni panos hyvinvoinnin edistämiseen ja lupaukseni hyvinvointityöhön?

Ninan koonti:

- Järjestöt tekevät osallisuuden lisäämistä ja syrjäytymisen ehkäisemisen toimintaa
- Järjestöillä vahva tiedonvälitys rooli
- Sosiaalisen pääoman vahvistamista ja asiakkaiden äänen tuomista ja viemistä

Työskentelyn tuotokset:

- Vaikuttaminen/edistäminen: näkyvyys, viestintä, hyvät käytännöt esiin
- Yhteisiä liikuntatuokioita/tilaisuuksia, vertaistoiminta, Tule-klubit, erilaiset toimintamahdollisuudet esim. kerhot, yhdessäolot, retket
- Olemalla itse aktiivinen kansalainen ja pohtia, miten hyvinvointityö esiintyy omassa elämässä ja miten oma rooli muuttuu muutosten keskellä
- Oman järjestöni arkityö on sellaisenaan HyTe toimintaa (yksinäisyyden torjuntaa, tiedon hankintaa terveysasioista ja sosiaalipalveluista, kodin turvallisuudesta, kulttuurista, liikuntamahdollisuuksista yms. Voimme tehostaa tätä toimintaa yhteistyössä maakunnan ja kuntien tasolla hyödyntämällä eläkeläisjärjestöjen koulutuskapasiteettia sekä ihmisten paikallistuntemusta, joka ulottuu käytännössä lähes kaikkiin koteihin ja perheisiin. Eläkeläiset ovat suunnattoman iso tiedonvälitysvoimavara, jota tarvitaan varsinkin nyt sote-uudistuksessa.
- Kokemusasiantuntijuus, asennevaikuttaminen, viestin viejä, saavutettavuus ja esteettömyys hyte-toiminnoissa, yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa
- Alusta sosiaalisen pääoman vahvistumisen mahdollistajana, mm. jonosta yhteen ruoka-aputoiminnan yhteydessä, kohtaamis- ja välittämisosaaminen, vertaistoiminta, asiakkaan ääni
- Järjestöjen toiminnan tukemisella järjestöt voivat paremmin ”tuottaa” hyvinvointia
- Ruoka-aputoiminta, nuorten aikuisten matalan kynnyksen kohtaamispaikka, toimintakyvyn parantamiseksi kuntouttavan tekemisen tarjoaminen

Lisäksi käynnistetään keskustelu siitä, **kuinka maakunnassa osana hyte-kertomusta kerätään lista järjestölähtöisistä hyte-toiminnoista ja määritellään rajapintoja suhteessa markkinalähtöiseen palvelutuotantoon. Mistä haluatte huolehtia?**

Ninan koonti:

- Yhteistyötä, yhdessä järjestöjen kanssa
- Listan täydentäminen tarpeen mukaan
- Onko jo jossain maakunnassa tehty jo listauksia
- Valtakunnallinen ja paikallinen näkyvyys
- Kuka tekee ja koordinoi? Kukaan ei pysty tekemään yksin, vaan työ on tehtävä yhdessä. Anne käynnistää keskustelun vastuuvalmistelijoiden kanssa

Työskentelyn tuotokset:

- Listaus tehdään yhdessä järjestöjen ja maakunnan kanssa
- Listaa tulee voida myös täydentää
- Valtakunnallisista toimijoista tieto kerralla kaikkiin maakuntiin > kuka tekee ja koordinoi? (soste?)
- Lista tulisi kerätä/koota keskitetysti > kuka tekee? nimetään!
- Että tulee oikeasti kuulluksi, kaikki yleishyödylliset järjestöt mukaan
- Onko jossain maakunnassa jo tehty listausta?
- Haasteena luultavasti sama kuin järjestöjen/yhdistysten tietojen keruussa paikkaan, josta kootusti löytyisivät > on pitkälle yhdistysten vastuulla tuoda tietoa ja myös päivittää > resurssi? Miten hoituu vapaaehtoisyhdistyksissä?
- Järjestöjen kuulemisesta, K-S eläkeläisjärjestöjen kanssa pidettävä maakunnallinen seminaari asian tiimoilta
- Yhdyspinnassa toimivien sote/hyte-palvelun tuottajajärjestöjen kokoamisessa mukana oleminen ja asian esille nostaminen
- Täydennämme omalta osaltamme hyte-listaa
- Toimimme organisaatiossa, joka on säätiö muodoltaan. Säätiön hallinnoimana toteutetaan hanketta, joka on 3. sektorin palvelu. Asiakasryhmät ovat sidoksiset ikäihmiset, tavoitteena tukea kotona pärjäämistä. Toisena asiakasryhmänä ovat pitkäaikaistyöttömät, joita työllistämisen/ opinnollistamisen avulla pyritään saamaan työelämään. Yhteistyötä tehdään laajasti, palaute todella positiivista. MUTTA emme voi olla mukana kilpailutuksissa, emme ole yksityinen palveluntuottaja. Mihin sijoitumme? Toimimme Keski-Suomen alueella laajasti. Haastetta aiheuttaa ”väliinputoaminen” > ei yksityinen, ei julkinen, hanke, ei selkeä järjestö. Kyseessä Keski-Suomen sairaskotisäätiön avustajatoiminta – ammatillisella koulutuksella osaamista työelämään -hanke).

Pajojen tavoiteltavana lopputuotoksena on lupaus siitä, miten maakunnan ja järjestöjen yhteinen hyte-työ jatkuu. Työpajoja on tulossa jatkossa enemmän.

Nina lupaus:

- Lisätä tiedotusta
- Jalkautuminen eri paikkoihin
- Hyödyntää järjestöjen tilastoja
- ”Penkkikahvila”?
- Kuunnella!

Keskustelua kirjasi Anu Hätinen